

MOLDOVA: SCRISOAREA DE INTENȚII

Chișinău, 27 iunie 2011

Mr. John Lipsky
Acting Managing Director
International Monetary Fund
700 19th Street NW
Washington, DC 20431 USA

Stimate Domnule Lipsky,

Procesul de relansare economică continuă pe un trend ascendent, fiind susținut de programul de stabilizare și reformă sprijinit de FMI. PIB-ul real s-a restabilit la nivelul de până la criză și credem că va înregistra o creștere robustă în continuare. Exporturile cresc într-un ritm mult mai accelerat decât se anticipa, iar ajustarea bugetar-fiscală prevăzută în bugetul adoptat pentru 2011 decurge cum s-a stabilit, iar inflația a scăzut până la 5-6 procente. Încrederea în sectorul financiar continuă să crească, reflectându-se prin reducerea marjei dobânzilor la credite și depozite și accelerarea creditării bancare. Totuși, încă rămâne să scadă rata șomajului.

Programul se realizează în parametrii conveniți. Toate criteriile cantitative de performanță pentru finele lunii martie și criteriile de performanță structurale au fost respectate. Două ținte indicative pentru finele lunii martie – plafonul privind arieratele interne la cheltuieli și plafonul privind baza monetară – nu au fost respectate, în mare măsură din cauza întârzierilor la achitarea facturilor pentru agentul termic în municipiul Chișinău și din cauza cererii mai mari pentru resurse financiare, în legătură cu activitatea economică mai dinamică. Noi vom pune în aplicare măsuri pentru a corectat aceste decalaje și vom continua să implementăm cu fermitate celelalte reforme prevăzute în programul sprijinit de FMI.

Luând în considerare progresele bune obținute în implementarea programului, solicităm finalizarea celei de-a treia revizuirii a programului susținut prin Mecanismul extins de creditare și Mecanismul de finanțare extinsă și debursarea sumei respective de 50 milioane DST. A patra revizuire a programului, în cadrul căreia va fi evaluată corespunderea criteriilor de performanță cantitative și a criteriilor de performanță structurale conform situației la sfârșitul lunii septembrie 2011, este preconizată pentru luna decembrie 2011.

În perioada următoare, reformele noastre se vor concentra pe îmbunătățirea nivelului de trai al populației și reducerea sărăciei, prin menținerea stabilității macroeconomice și reorientarea Moldovei spre o creștere economică durabilă bazată pe export. În acest context, provocarea cheie este necesitatea de a promova în continuare reformele structurale dificile în pofida incertitudinilor de ordin politic; de a reduce deficitul bugetar structural încă excesiv; a ține sub control presiunile inflaționiste determinate de creșterea prețurilor la resursele energetice pe piețele internaționale și consolidarea creșterii interne; și de a nu admite extinderea dezechilibrelor externe cauzate de intrările semnificative de valută străină.

Credem că politicile stipulate în Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și

financiare (SMEFP), anexat, sunt adecvate pentru a atinge aceste obiective, dar vom întreprinde și măsuri adiționale, după necesitate, pentru a atinge scopurile puse. Ne vom consulta cu FMI cu privire la adoptarea unor astfel de măsuri suplimentare înainte de a fi revizuite politicile specificate în SMEFP, în conformitate cu politicile Fondului privind asemenea consultări. Vom furniza Fondului informațiile solicitate pentru monitorizarea progresului pe parcursul implementării programului. De asemenea, ne vom consulta cu Fondul asupra politicilor noastre economice și după expirarea programului, în conformitate cu politicile Fondului privind astfel de consultări, atât timp cât vor exista debursări nerealizate în cadrul tranșelor de credit preconizate.

Cu sinceritate și profund respect,

/s/

Vlad Filat
Prim-ministru
Guvernul Republicii Moldova

/s/

Valeriu Lazăr
Viceprim-ministru
Ministrul Economiei

/s/

Veaceslav Negruța
Ministrul Finanțelor

/s/

Dorin Drăguțanu
Guvernator
Banca Națională a Moldovei

Anexe: Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare (SMEFP)
Memorandumul Tehnic de Înțelegere (TMU)

MEMORANDUMUL SUPLIMENTAR CU PRIVIRE LA POLITICILE ECONOMICE ȘI FINANCIARE

27 iunie 2011

1. Prezentul document completează și actualizează Memorandumurile cu privire la politicile economice și financiare (MEFP) semnate de autoritățile Republicii Moldova la 14 ianuarie 2010, 30 iunie 2010 și 24 martie 2011. El reflectă evoluțiile macroeconomice recente și introduce ajustări de politici, precum și include politici suplimentare necesare atingerii obiectivelor din program. Autoritățile își păstrează angajamentul ferm de a-și îndeplini obligațiile asumate anterior în cadrul programului.

I. EVOLUȚII MACROECONOMICE ȘI PERSPECTIVE

2. **Procesul de relansare economică continuă pe un făgaș ascendent.** După atingerea nivelului de 6,9 la sută anul trecut, PIB-ul real a continuat să crească, atingând 8,4 la sută în primul trimestru al anului 2011. Procesul de expansiune pare a fi unul amplu, deoarece indicatorii cheie – exporturile, creditarea bancară și producția industrială – înregistrează performanțe impresionante. Aceste evoluții pozitive sunt determinate de conjunctura externă mai favorabilă și expansiunea intensă a cererii interne, precum și de primele roade ale eforturilor noastre de implementare a reformelor – stabilitatea macroeconomică, liberalizarea economiei și deschiderea treptată a piețelor UE. Anticipăm ca ritmul de creștere economică să se stabilească la cota de 5 la sută în 2011-12, pe măsura consolidării expansiunii economice.

3. **După înregistrarea unui oarecare declin, inflația ar putea fi supusă unor presiuni cauzate de majorările recente ale prețurilor la resursele energetice pe piețele internaționale și accelerarea cererii interne.** Inflația a scăzut până la cota de $5\frac{3}{4}$ la sută în martie, pe fundalul unei majorări moderate a salariilor, iar creșterea fluxurilor de remitențe și a altor finanțări din exterior au condus la aprecierea monedei naționale în raport cu dolarul american. Cu toate acestea, majorările recente ale prețurilor la resursele energetice pe piețele internaționale, însoțite de creșterea robustă a volumului de creditare, ar putea temporar duce la creșterea inflației în partea rămasă a anului curent. În cazul în care nu se vor produce alte șocuri, anticipăm ca inflația să atingă nivelul de 8 la sută către finele anului 2011, pentru ca apoi să scadă până la $5\frac{3}{4}$ la sută în 2012.

4. **Menținerea în continuare a cheltuielilor sub control, ne-a permis să îndeplinim într-o manieră confortabilă obiectivul ce vizează deficitul bugetar-fiscal planificat pentru primul trimestru.** Eforturile noastre de reformă și reținerile în proiectele investiționale finanțate din surse externe, au limitat creșterea cheltuielilor până la 3 la sută în raport cu anul precedent. Veniturile au crescut cu peste $9\frac{1}{2}$ la sută în raport cu anul precedent – ritmul dat fiind ceva mai mic în comparație cu creșterea prognozată a PIB-ului nominal – fapt cauzat în mare parte de performanțele mai slabe la colectarea TVA.

5. **Totodată, deficitul contului curent se lărgeste, fapt cauzat de o combinație de factori – șocurile externe și expansiunea cererii interne.** Creșterea prețurilor la resursele energetice pe

piețele internaționale în combinație cu creșterea intensă a cererii pentru bunuri de consum și investiții – la rândul lor fiind susținute de un volum mai mare a remitențelor, creditării bancare și altor fluxuri financiare din exterior – vor extinde deficitul contului curent de la 10¼ la sută din PIB în 2010 până la 11¼ la sută din PIB în 2011. Creșterea substanțială a exportului înregistrată până acum în 2011 – cu peste 60 la sută în raport cu anul precedent – s-a dovedit a fi insuficientă pentru a compensa efectul creșterii importului, care a fost mai puțin dinamică, dar a avut o bază mai largă. Nivelul ridicat al deficitului din 2011 va fi în mare parte finanțat din programele de asistență externă, fluxuri private de capital și investiții străine directe. Grație eforturilor noastre susținute de implementare a reformelor și promovare a exporturilor, precum și conjuncturii economice favorabile în statele parteneri comerciali ai Moldovei, precum și accesului sporit la piețele UE – pe termen mediu preconizăm să reducem deficitul contului curent până la 8 la sută din PIB.

6. **Reușind să depășească cu succes perioada dificilă, sectorul financiar este în continuă creștere.** Băncile și-au continuat eforturile orientate spre ameliorarea indicatorilor financiari, prin eliminarea din bilanț a creditelor compromise, reducând astfel ponderea creditelor neperformante (CNP) de la 13,3 la sută înregistrată la finele anului 2010 până la 10,6 la sută în aprilie 2011. În pofida măsurilor recente de înăsprire a politicii monetare, creditarea bancară internă a crescut într-un ritm accelerat, înregistrând cele mai rapide creșteri în sectoarele industrial și comercial. Între timp, s-a atestat o reducere a marjei dintre dobânzile la credite și depozite, iar rezervele de lichidități și capital ale băncilor comerciale depășesc cu mult cerințele obligatorii.

II. EVALUAREA LA MIJLOC DE TERMEN A PROGRAMULUI

7. **Aflându-ne la mijlocul implementării programului susținut de FMI, noi am depășit criza economică și am pus bazele pentru asigurarea unei creșteri economice robuste și a stabilității macroeconomice.** Datorită unui program de stabilizare credibil, eforturilor semnificative de liberalizare a economiei și conjuncturii externe mai favorabile, volumul producției s-a restabilit rapid, atingând deja în 2010 nivelul de până la criză. Inflația a scăzut până la 5-6 la sută, Banca Națională a Moldovei (BNM) și-a restabilit rezervele valutare, iar măsurile continue de consolidare bugetar-fiscală au redus deficitul bugetar cu peste 3¾ la sută din PIB în anul trecut. Totodată, finanțarea programelor de asistență socială a sporit considerabil. În sectorul energetic, agenția de reglementare (ANRE), care este un organ autonom, a ajustat tarifele la energia termică în concordanță cu costurile. În sectorul financiar, cadrul legislativ și instituțional nou creat pentru reglementarea băncilor problematice și planificarea de urgență au făcut Moldova mai rezistentă în fața unor eventuale riscuri din sectorul financiar. În aceeași ordine de idei, modificările recente în cadrul regulatoriu ce vizează liberalizarea comerțului, simplificarea actelor normative ce reglementează afacerile și promovarea exportului, au favorizat dezvoltarea mediului de afaceri și au susținut creșterea economică.

8. **Cu toate acestea, agenda noastră de reformă rămâne nefinisată și va necesita eforturi susținute în perioada următoare.** În continuare ne vom axa eforturile pe menținerea stabilității macroeconomice și continuarea măsurilor de ajustare bugetar-fiscală, acestea fiind prioritățile de bază. În aceeași ordine de idei, vom reforma politica fiscală și vom perfecționa sistemul de

administrare fiscală pentru a le face mai prietenoase mediului de afaceri; vom reforma cadrul de restructurare a datoriilor în sectorul financiar; vom implementa reformele critice în învățământ și serviciul public, aflate cu mult în întârziere; vom soluționa definitiv problema datoriilor curente în sectorul energetic și vom începe restructurarea pe termen lung a acestui sector; vom începe eliminarea treptată a sistemului de asistență socială bazat pe categorii în favoarea sistemului de ajutor social bazat pe venituri, care va fi direcționat către cele mai vulnerabile grupuri sociale. În scopul promovării investițiilor și exporturilor, vom pune un accent mai mare amplitudinea și pe calitatea investițiilor publice; vom continua să simplificăm cadrul de reglementare și să reducem barierele birocratice, precum și vom continua eforturile noastre de a obține accesul pe piața UE și alte piețe pentru exportatorii noștri.

III. CADRUL REVIZUIT DE POLITICI PENTRU 2011-2012

A. Politica bugetar-fiscală

9. **În anul 2011, ne vom conduce de bugetul aprobat și vom acționa rapid pentru a elimina arieratele interne la cheltuieli.** La concret, ne angajăm în continuare să menținem deficitul bugetar la nivelul planificat de 1,9 la sută din PIB și să implementăm celelalte politici prevăzute în legea bugetului pentru 2011 (par. 8-9, SMEFP din 24 martie 2011). Acumularea recentă a arieratelor interne la cheltuieli (79 milioane lei) a fost cauzată, în principal, de plata parțială a facturilor pentru încălzire de municipiul Chișinău. Municipalitatea s-a angajat să implementeze un grafic de plăți pentru a elimina către 1 octombrie aceste datorii, precum și arieratele mai vechi ce țin de încălzire, și va încerca, în colaborare cu alți parteneri, să identifice o soluție durabilă pentru rezolvarea problemei plăților curente în sectorul de termoficare (par. 21-22). Autoritățile centrale vor conlucra cu Primăria municipiului Chișinău pentru a asigura implementarea graficului convenit de plăți, și își vor reduce propriile arierate după cum este necesar pentru realizarea obiectivelor din program ce țin de eliminarea datoriilor.

10. **Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM) va reflecta angajamentul nostru de continuare a măsurilor de ajustare bugetar-fiscală.** Până la finele lunii iunie 2011 vom adopta CBTM care va corespunde obiectivului de reducere a deficitului bugetar până la $\frac{3}{4}$ la sută din PIB în 2012-2014. Fondul de salarizare și cheltuielile pentru bunuri și servicii vor fi plafonate la nivelul de $9\frac{1}{2}$ și respectiv $8\frac{3}{4}$ la sută din PIB, în timp ce cheltuielile capitale vor continua să crească în corespundere cu capacitățile consolidate de implementare a proiectelor investiționale, iar programul de asistență socială bine-direcționată va fi extins pentru a-i proteja pe cei mai vulnerabili. Această strategie de ajustare bugetar-fiscală va reduce dependența noastră de asistența externă excepțională, va asigura o durabilitate sporită finanțelor publice și va promova realizarea unui spectru mai larg de obiective de dezvoltare.

11. **Un nou cadru de responsabilitate bugetar-fiscală și un mecanism perfecționat de alocare a cheltuielilor capitale vor veni în susținerea CBTM.** Proiectul unei legi noi cu privire la finanțele publice și responsabilitatea fiscală urmează a fi prezentat Parlamentului către finele lunii septembrie 2011 și va introduce un cadru bugetar-fiscal bazat pe reguli, va spori disciplina bugetar-fiscală și va îmbunătăți transparența. Între timp, pentru a aborda preocupările de mai mult

timp referitoare la alocarea ineficientă a cheltuielilor de capital, vom revizui listele de proiecte investiționale existente și planificate, cu scopul de a acorda prioritate executării proiectelor viabile, cu un potențial de creștere economică, luându-se în considerare gradul lor de finalizare și capacitățile de implementare. Iar către finele lunii decembrie 2011 Ministerul Finanțelor, împreună cu ministerele de ramură, vor elabora propuneri privind reformarea mecanismului de alocare a cheltuielilor capitale.

12. **O reformă amplă a politicii fiscale – componenta de bază a CBTM – va contribui la promovarea investițiilor și reducerea distorsiunilor economice, asigurând în același timp resurse adecvate pentru susținerea strategiei noastre bugetar-fiscale.** Reforma va iniția trecerea de la un sistem de facilități și scuturi fiscale către un regim fiscal competitiv, simplu, transparent și echitabil. Bazându-ne pe rezultatele activității misiunii recente de asistență tehnică a FMI, vom adopta împreună cu bugetul pentru 2012 un pachet de reforme ce vizează politica fiscală, așa după cum urmează:

- Pentru a încuraja investițiile în creștere, începând cu 1 ianuarie 2012, vom extinde mecanismul de restituire în numerar a **taxei pe valoarea adăugată (TVA)** la procurarea de noi bunuri investiționale (cu excepția clădirilor și autoturismelor) pe întreg teritoriul țării (**criteriu de performanță structural**). Această măsură va duce la pierderi anuale de venituri estimate la 0,9 la sută din PIB, care vor fi parțial compensate prin aplicarea cotei TVA standard de 20% la zahăr.¹
- **Impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător (CIT)** va fi reintrodus cu aplicarea unei singure cote în mărime de 12 la sută (**criteriu de performanță structural**) – sub media regională – măsură ce va crește veniturile cu 1,1 la sută din PIB. În 2012, achitarea în avans a impozitului pe venitul din activitatea de întreprinzător se va baza exclusiv pe profitul anticipat. Totodată, vor fi oferite stimulente suplimentare pentru creșterea investițiilor, prin majorarea cotei de amortizare a bunurilor incluse în categoria 3 (utilaje și echipamente) de la 10 la 12½ la sută și dublarea plafonului până la 6000 lei pentru bunurile eligibile de a fi trecute imediat la cheltuieli. De asemenea, vom revizui mecanismul de partajare a veniturilor între guvernul central și autoritățile locale, pentru a asigura ca o proporție suficientă a veniturilor să rămână la dispoziția guvernului central pentru a compensa pierderile rezultate din reforma TVA. Plus la aceasta, vom crea condiții egale în economie prin eliminarea tuturor facilităților fiscale cu excepția celor de la bun început prevăzute explicit de lege – inclusiv facilitățile oferite în zonele și porturile economice libere (ZEL) – precum și abținerea de la crearea unor ZEL-uri noi sau oferirea altor facilități fiscale.
- Vom tinde să aliniem treptat cotele **accizelor** la cerințele UE, pentru a reduce riscul de sustragere de la plata acestei taxe și a spori veniturile cu circa 0,3 la sută din PIB în 2012

---

¹ Toate estimările privind impactul modificărilor în politica fiscală sunt raportate la scenariul ce nu prevede schimbări în politici.

și obținerea unor sume echivalente în anii următori. Vom continua discuțiile cu Comisia Europeană în privința programului pe termen lung de armonizare a accizelor.

- Când privește **impozitul pe venitul persoanelor fizice (PIT)**, planificăm să indexăm suma minimului neimpozabil la nivelul inflației, păstrând totodată aceleași cote de impozitare. Între timp, vor fi eliminate diversele scutiri existente, iar deținătorii de patentă (avocații, notarii, mediatorii și executorii judecătorești), care sunt tratați ca unități organizaționale diferite, vor fi obligați să depună declarații fiscale ca persoane fizice supuse PIT. În perspectivă, vom examina posibilitatea reformării sistemului de impozitare a persoanelor fizice, având ca scop majorarea scutirii personale și a cotelor fiscale, pentru ca ponderea veniturilor obținute din PIT să fie păstrată la nivelul de cel puțin 2¼ la sută în raport cu PIB, fiind în același timp redusă povara fiscală pentru contribuabilii cu venituri joase.
- Sistemul complex de impozitare a micului business va fi înlocuit cu un **impozit simplificat unic**. Cota acestui impozit va fi stabilită la nivelul de 4 la sută din cifra de afaceri – determinat prin metode directe sau indirecte – pentru agenții economici care depășesc plafonul pentru micro-întreprinderi, dar nu ating plafonul de înregistrare obligatorie ca plătitor de TVA.
- Reforma va avea ca scop optimizarea și perfecționarea sistemului de colectare a **impozitului pe bunurile imobile, taxelor rutiere și a celor locale**. La concret, ne vom strădui să asigurăm o concordanță mai bună între evaluările bunurilor imobile și prețurile reale ale tranzacțiilor cu astfel de bunuri, îmbunătățind sistemul de evidență cadastrală. Taxele rutiere vor fi diferențiate în funcție de mărimea vehiculului, pentru a reflecta mai bine deteriorarea anticipată a drumului. Iar taxele locale vor fi simplificate și consolidate pentru a reduce numărul taxelor problematice și a îmbunătăți administrarea fiscală.
- În aceeași ordine de idei, pentru a spori echitatea sistemului de asigurări sociale, **contribuțiile** achitate de către deținătorii de patentă, cetățenii care locuiesc în străinătate și contribuabilii care achită impozitul unic, vor fi tratate aduse în concordanță cu prestațiile la care ei sunt eligibili conform legii.
- De asemenea, vom revizui sistemul de **sanțiuni** pentru încălcări fiscale, cu scopul de a asigura ca mărimea sancțiunii să reflecte, pe lângă alți factori, și costul acestei încălcări pentru buget și a-i stimula pe contribuabili să depisteze și să-și corecteze singuri erorile făcute. Mai mult decât atât, noi vom introduce **soluții fiscale individuale anticipate** care vor purta un caracter administrativ obligatoriu și vor fi emise de organele de administrare fiscală la solicitarea contribuabililor.

13. **Lansarea rapidă a reformei ce vizează administrarea fiscală, va fi esențială pentru realizarea obiectivelor din CBTM și asigurarea unui climat fiscal favorabil pentru agenții economici.** Vom intensifica activitatea noastră de informare și contactare a partenerilor externi, în vederea mobilizării suportului pentru reformarea sistemului informațional al serviciului fiscal – care este o componentă esențială a strategiei de administrare fiscală pe termen mediu. Între timp, serviciul fiscal de stat (SFS) va începe să pună în aplicare planuri operaționale în diferite domenii

supuse reformei, inclusiv auditul fiscal, colectarea arieratelor și activitățile de deservire a contribuabililor. Așa cum deja este planificat (p. 11, SMEFP din 24 martie 2011), către 30 septembrie 2011, vom prezenta Parlamentului proiecte de acte legislative și normative care ar permite evaluarea indirectă a veniturilor persoanelor fizice, după cum este specificat în strategia de conformare, iar către data de 31 decembrie 2011, vom elabora planuri operaționale ce vizează consolidarea nivelului de conformare fiscală.

14. **Alte reforme structurale convenite în cadrul programului vor continua să sprijine strategia noastră bugetar-fiscală, îmbunătățind în același timp calitatea serviciilor publice.** Printre măsurile cheie preconizate, se înscriu și introducerea treptată a unui nou sistem de achiziții publice, precum și măsurile de optimizare a serviciilor medicale (p.11, SMEFP din 24 martie 2011).

B. Politica monetară și valutară

15. **Saltul recent al prețurilor pentru resursele energetice la nivel internațional și consolidarea cererii pe intern, generată parțial de creditele bancare, solicită un răspuns din partea politicii monetare.** În pofida aprecierii leului și în condițiile unei inflații de bază aflate actualmente sub control, revizuirea recentă a tarifelor la energia electrică, precum și posibila majorare a prețurilor la resurse energetice amenință să se răsfrângă asupra inflației de bază și să declanșeze așteptările inflaționiste. Mai mult ca atât, excesul rămas de lichiditate, destul de mare, contribuie la o creștere și așa robustă a creditelor, creând astfel o presiune continuă asupra inflației de bază, în pofida măsurilor de înăsprire de la începutul anului 2011. Fiind luate împreună, aceste evoluții ar putea amenința atingerea obiectivului BNM cu privire la inflație, stabilit pentru finele 2012, în caz dacă nu vor fi întreprinse acțiuni la nivel de politică. Ca răspuns, BNM va majora până în septembrie rata rezervelor obligatorii cu trei puncte procentuale până la 14 procente și, dacă va fi necesar, va continua pe viitor înăsprirea treptată a politicii sale monetare, pentru a limita posibilitatea unei accelerări vădite a creditării interne și a ancora așteptările.

16. **Confruntându-se cu fluxuri abundente de valută străină, BNM va continua procesul de acumulare treptată a rezervelor de valută străină.** Indicatorii preliminari relevă un nivel mai mare decât s-a așteptat al remitențelor și a fluxurilor de capital, începând cu finele anului 2010, care se manifestă expresiv prin oferta mare de valută pe piață, prin aprecierea leului și acumularea excesului de lichidități în sistemul bancar. Astfel, anumite intervenții de sterilizare sunt binevenite pentru asigurarea unei protecții adecvate împotriva vulnerabilităților externe încă destul de mari.

C. Politica din sectorul financiar

17. **Ne aflăm în proces de finalizare a mecanismului de soluționare a problemelor Băncii de Economii aferente măsurilor de management al crizei întreprinse în 2009.** Creditul BNM acordat Băncii de Economii ce a facilitat achitarea tuturor depozitelor persoanelor fizice a băncii falimentate Investprivatbank (IPB) a fost extins până la finele anului 2015 pentru a ameliora situația cu lichiditățile BEM. Pentru a consolida bilanțul contabil al BEM, până la finele lunii septembrie 2011, Guvernul va înlocui avansul acordat IPB-ului (care este actualmente un activ al

BEM) cu hârtii de valoare a guvernului, amortizarea cărora va coincide cu graficul de achitare a creditului BEM către BNM. În continuare, anticipăm că impactul asupra finanțelor publice va fi în mare parte compensat din veniturile obținute din comercializarea activelor IPB și prin un aranjament de partajare solidară a acestei poveri cu băncile. Vom întreprinde toate eforturile posibile pentru a asigura ca acest aranjament de partajare să fie bazat pe o formulă echitabilă de partajare a pierderilor, ținându-se cont de beneficiile pe care le-au obținut băncile în urma modalității alese de autorități de soluționare a problemelor IPB în 2009, care a garantat o stabilitate financiară a sistemului în toiu unei crize economice și politice.

18. **Grupul de lucru condus de Ministerul Economiei va intensifica implementarea măsurilor întârziate de consolidare a cadrului de restructurare a datoriilor.** Până la finele lunii iunie 2011, vom prezenta spre aprobare Guvernului proiectul modificărilor legislative descrise în SMEFP din 30 iunie 2010 (par. 15) și SMEFP din 24 martie 2011 (par. 18) privind accelerarea procesului și ameliorarea predictibilității procedurilor de executare a gajului de către instituțiile bancare și consolidarea stimulentele pentru bănci de a-și restructura creditele neperformante. Până la finele lunii septembrie 2011 vom asigura adoptarea în Parlament a acestor amendamente legislative (**criteriu de performanță structural**). Mai mult ca atât, cu asistența tehnică de la Banca Mondială și în consultare cu personalul FMI, vom căuta modalități de a îmbunătăți și simplifica și alte aspecte ale cadrului de insolvabilitate. Proiectul de amendamente legislative concrete în acest domeniu va fi adoptat de Guvern până în martie 2012. Vom avansa și cu alte planuri de consolidare a sectorului financiar (par. 16-18 a SMEFP din 24 martie 2011).

D. Reformele structurale

19. **După ce am schițat cadrul reformei în educație, lucrăm întru asigurarea implementării cu succes și la timp a acesteia** (SMEFP din 24 martie 2011, par. 19). Planul de acțiuni pentru implementarea reformei a fost elaborat și va fi aprobat de Guvern până la finele lunii iunie 2011. După cum s-a convenit cu experții Băncii Mondiale, planul va expune detaliat țintele numerice pentru optimizarea claselor și a școlilor cu indicarea impactului estimativ asupra bugetului.

- Noi deja am impus încetarea angajării personalului non-didactic și am stabilit un plafon asupra fondului de retribuire a muncii care asigură o reducere în mediu cu 5 procente a numărului de angajați în sectorul educației. Mai mult ca atât, după cum s-a convenit anterior, până la finele lunii iunie va di emisă o hotărâre de Guvern privind stoparea finanțării a peste 8000 poziții, inclusiv 2400 poziții vacante.
- Amendamentele legislative pentru eliminarea normelor existente vizând mărimea claselor și sporirea flexibilității în relațiile de muncă din sector sunt finalizate și vor fi adoptate de Parlament până la finele lunii iulie. În plus, finalizăm noul Cod al educației care va reflecta pe deplin spiritul și scopurile reformei. În contextul acordului nostru cu Banca Mondială și FMI, Codul nu stipulează angajamente bugetare concrete, lăsând această sarcină pe CBTM și alte documente bugetare.

- Cât privește optimizarea rețelei școlare, am identificat 142 școli de circumscripție care vor include elevi din 248 școli în exces. Pentru a asigura un acces continuu la sistemul de învățământ, în sprijinul acestor măsuri va veni planul nostru de a achiziționa 77 autobuze școlare și a arenda altele 62 până în septembrie 2011.
- Ministerul Educației, cu asistența acordată de Banca Mondială, este pe cale de a finaliza formula de finanțare *per capita* pentru încă alte 9 raioane, precum și pentru Chișinău și Bălți, și să înceapă aplicarea acestora de la 1 ianuarie 2012.

20. Reforma serviciului public va intra într-o nouă fază din luna octombrie 2011.

Componentele cheie ale reformei includ o nouă clasificare a funcțiilor publice și responsabilități noi ale angajaților din administrația publică, în paralel cu un sistem de salarizare în bază de merite și performanță pentru funcționarii publici. Vom asigura ca reforma să nu afecteze plafonul fondului total de retribuire a muncii al sectorului public, ca raport din PIB, prevăzut în CBTM.

21. Suntem pe calea implementării unui cadru durabil pentru asigurarea achitării facturilor curente și formulării unei strategii mai ample de restructurare a sectorului energetic până la finele lunii septembrie 2011.

Până la acest moment, Ministerul Economiei, Primăria Chișinău și participanții cheie din sectorul energetic au convenit asupra unui grafic de plăți pentru a elimina până la următorul sezon de încălzire toate arieratele acumulate după 2008. Începând cu luna octombrie 2011, un nou Memorandum de Înțelegere (MÎ) va asigura un cadru similar pe o bază permanentă. Acest cadru va include: (i) un grafic lunar de plăți către furnizorii de resurse energetice racordat la întârzierile tipice în colectarea plăților pe parcursul sezonului rece și o achitare deplină până la începerea următorului sezon de încălzire; (ii) un angajament credibil din partea Termocom-ului de a adera la graficul convenit de achitare; și (iii) angajamentul creditorilor de a se abține de la blocarea conturilor bancare atât timp cât se respectă Memorandumul. În paralel, vom continua colaborarea cu Banca Mondială în vederea finalizării unei strategii cuprinzătoare de restructurare a sectorului energetic, prevăzând, de asemenea, opțiuni de soluționare a datoriilor istorice.

22. În vederea asigurării durabilității acestor reforme, vom consolida în continuare capacitatea sectorului de termoficare de a-și recupera costurile.

În calitate de **criteriu de performanță structural**, până la finele lunii septembrie 2011, Guvernul va adopta regulamente care vor prevedea următoarele:

- Majorarea plății pentru agentul termic pentru apartamentele debransate de la sistemul centralizat de încălzire de la 5 la 20 procente din valoarea medie a facturii de încălzire a locatarilor blocului. Această majorare corespunde practicilor regionale și, în mare parte, va afecta consumatorii cu venituri înalte.
- Introducerea unei plăți minime de 40 la sută din valoarea facturii lunare de încălzire și fixarea datei de 1 august drept termen legal pentru achitarea tuturor facturilor de încălzire pentru sezonul de termoficare încheiat.

Până la finele lunii august 2011, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Primăria Chișinău, Termocom și distribuitorul de apă *Apă Canal*, vor elabora un cadru de reconciliere a indicațiilor contoarelor de apă comune și individuale din Chișinău. Aceasta va contribui la stoparea pierderilor permanente cauzate de sub-facturare la furnizarea apei calde și reci. Soluții similare vor fi implementate și în alte localități afectate.

23. **Inițiativele de a relansa de-etatizarea companiilor publice sunt în derulare.** Până la finele lunii iunie, preconizăm să finalizăm acordul nostru cu CFI pentru a avea un consultant care va examina posibilitățile de participare a sectorului privat în Moldtelecom. În același timp, Guvernul a extins lista activelor de stat supuse privatizării pentru a include și alte companii publice mari care vor fi propuse spre vânzare prin licitații. Guvernul poartă discuții cu instituțiile financiare internaționale pentru a explora opțiuni de de-etatizare cât mai curând posibil a companiei Air Moldova. De asemenea, Ministerul Economiei a inițiat contacte cu parteneri internaționali pentru a elabora până la finele lunii septembrie 2011 foaia de parcurs în vederea privatizării Băncii de Economii.

24. **Vom menține în continuare eforturile noastre pe calea liberalizării comerțului.** Restricțiile la exportul grâului au fost anulate și nu planificăm să introducem alte bariere noi, tarifare sau netarifare, la export. Mai mult ca atât, în baza evaluării barierelor tarifare și non tarifare existente efectuate de Ministerul Economiei, până la finele lunii septembrie 2011 vom formula o foaie de parcurs și propuneri concrete pentru măsuri de liberalizare a comerțului în continuare.

25. **De asemenea, vom continua reformele în vederea reducerii birocrăției, asigurării competitivității și stimulării exporturilor.** A început lucrul asupra unei strategii detaliate ce va ajuta producătorii locali ce tind să se conformeze cu standardele veterinare și de inofensivitate ale UE și Guvernul o va adopta până la finele lunii septembrie 2011. Au fost, de asemenea, elaborate amendamente legislative pentru a relaxa obligativitatea de repatriere a veniturilor din export prin extinderea perioadei de repatriere și reducerea penalităților pentru neconformare, și ele vor fi prezentate Parlamentului până la finele lunii iunie 2011. Proiectul legii pentru decuplarea salariilor din economie de la cuantumul salariului minim garantat vor fi adoptate până la sfârșitul lunii iulie 2011. În paralel, vom continua să examinăm și să îmbunătățim cadrul regulatoriu pentru mediul de afaceri și cerințele pentru obținerea autorizațiilor, și să lucrăm asupra reducerii numărului de inspecții și controale, astfel reducându-se povara asupra mediului de afaceri. În acest context vom adopta până la finele anului 2011 o lege cu privire la controlul de stat a activității de antreprenariat.

26. **Îmbunătățirea direcționării sistemului de asistență socială va rămâne o prioritate primordială.** O capacitate mai bună a serviciilor sociale și campaniile permanente de mediatizare ne vor permite să atingem ținta de majorare a înrolării în sistemul de ajutor social bazat pe venituri până la 50 procente în 2011 și 65 procente în 2012. În paralel, în colaborare cu Banca Mondială, am elaborat versiunea preliminară a planului de eliminare treptată, până la finele anului 2012, a întregului sistem de compensații nominative, cu excepția asistenței care la moment se acordă victimelor avariei de la Chernobîl și veteranilor de război. După finalizarea planului, vom elabora amendamentele legislative necesare și le vom prezenta Parlamentului până la finele lunii

septembrie 2011. De asemenea, până la finele lunii septembrie 2011 vom desfășura o analiză cuprinzătoare a tuturor plăților sociale ce nu se acordă în bază de venituri și vom înainta propuneri de reformă, cu implementarea ei în 2012.

E. Monitorizarea programului

27. **Programul va fi monitorizat în baza revizuirilor semi-anuale, acțiunilor prealabile, criteriilor de performanță cantitative și țintelor indicative, precum și criteriilor de performanță structurale.** Etapele procurărilor în cadrul programului și graficul revizuirilor sunt expuse în tabelul 1 al prezentului memorandum. Lista criteriilor de performanță cantitative și țintelor indicative va rămâne la fel ca și în par. 27 al MEFP din 14 ianuarie 2010, cu excepția faptului că ținta privind baza monetară nu va mai fi aplicată după 31 martie 2011. Solicităm modificarea criteriilor de performanță și țintelor indicative pentru RIN și AIN ale BNM pentru 30 septembrie 2011, 31 decembrie 2011 și 31 martie 2012, precum și pentru AIN - pentru 31 decembrie 2011 și 31 martie 2012. Mai mult ca atât, propunem ținte indicative noi pentru 30 iunie 2012 (tabelul 2). Criteriile structurale de performanță existente și cele propuse sunt expuse în tabelul 3. Clarificările cu privire la criteriile de performanță cantitative descrise în prezentul Memorandum sunt expuse în Memorandumul Tehnic de Înțelegere anexat. Propunem introducerea unui ajustor suplimentar vizând plafonul deficitului bugetar de casă total al guvernului general - pentru a include alte granturi pentru suport bugetar, pe lângă asistența macrofinanciară din partea Comisiei Europene, în valoare de până la 250 milioane lei pe an (TMU, par. 24).

28. **Pentru a ghida dezvoltarea pe termen lung a Moldovei, am inițiat lucrul pentru elaborarea unei noi strategii naționale de dezvoltare.** Noua strategie va stabili prioritățile naționale de ordin economic și social, bazate pe Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului. Se prevede adoptarea în Parlament a strategiei noi până în noiembrie 2011, în urma consultărilor cu societatea civilă și partenerii noștri externi.

Tabelul 1. Moldova: Debursarea fondurilor și termenii de efectuare a revizuirilor în conformitate cu aranjamentele ECF/EFF 1

Data disponibilității	Condiții	(milioane de DST)			Procent din cotă		
		Total	din care		Total	din care	
			ECF	EFF		ECF	EFF
29 ianuarie 2010	Aprobarea programului de către Consiliul de directori executivi al FMI	60.00	40.00	20.00	48.70%	32.5%	16.2%
30 iunie 2010	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii martie și finalizarea primei revizuirii	60.00	40.00	20.00	48.70%	32.5%	16.2%
31 decembrie 2010	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii septembrie și finalizarea celei de-a doua revizuirii	50.00	40.00	10.00	40.58%	32.5%	8.1%
30 iunie 2011	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii martie și finalizarea celei de-a treia revizuirii	50.00	20.00	30.00	40.58%	16.2%	24.4%
31 decembrie 2011	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii septembrie și finalizarea celei de-a patra revizuirii	50.00	16.96	33.04	40.58%	13.8%	26.8%
30 iunie 2012	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii martie și finalizarea celei de-a cincea revizuirii	50.00	13.92	36.08	40.58%	11.3%	29.3%
31 decembrie 2012	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii septembrie și finalizarea celei de-a șasea revizuirii	49.60	13.92	35.68	40.26%	11.3%	29.0%
Total		369.60	184.80	184.80	300.0%	150.0%	150.0%

Sursă: Estimările și prognozele personalului FMI.

Notă: Suma totală în valoare de 95 milioane de DST, alocată în cadrul ECF, va fi debursată Ministerului Finanțelor pe contul BNM, pentru susținere bugetară. Această sumă va fi împărțită între primele trei achiziții, după cum urmează: (i) 40 milioane de DST din prima procurare; (ii) 40 milioane de DST din a doua procurare și (iii) 15 milioane de DST din a treia procurare.

1/ Cota Moldovei este egală cu 123.2 milioane de DST.

Tabelul 2. Moldova: Criteriile cantitative de performanță și țintele indicative, decembrie 2010-iunie 2012 1/
 (cumulativ de la începutul anului calendaristic, în milioane de lei moldovenești, dacă nu este indicat altfel)

	2010		2011					2012				
	31 dec.		31 mar.		30 iunie	30 sep.		31 dec.		31 mar.		30 iunie
	Ținte indicative		Criterii de performanță		Ținte indicative	Criterii de performanță		Ținte indicative		Criterii de performanță		Ținte indicative
	de program	program ajustat	de program	program ajustat	de program	de program	revizuit	de program	revizuit	de program	revizuit	de program
1. Criterii cantitative de performanță												
Plafon privind deficitul total de casa al guvernului general 2/												
Efectiv	3,596	3,491	685	610	994	1,119		1,596		218		470
		1,786		519								
Plafon privind activele interne nete ale BNM (stoc) 2/ 3/	-6,224	-5,609	-5,594	-5,052	-7,003	-6,996	-6,509	-6,894	-6,500	-6,831	-6,190	-5,754
Efectiv		-7,049		-7,090								
Nivelul minim al stocului rezervelor internaționale nete ale BNM (stoc, milioane dolari SUA) 2/ 3/	1,464	1,414	1,430	1,423	1,603	1,650	1,707	1,711	1,730	1,678	1,706	1,682
Efectiv		1,594		1,614								
Plafon privind contractarea sau garantarea datoriilor externe neconcesionale de către guvernul general (milioane dolari SUA) 3/	125		50		80	80		80		80		80
Efectiv	15											
2. Criterii permanente de performanță												
Plafon privind acumularea arieratelor la plăți externe (milioane dolari SUA) 2/	0		0		0	0		0		0		0
Efectiv	0		0									
3. Ținte indicative												
Plafonul privind baza monetară (stoc) 3/	11,780		11,990	12,448	...	...		...		...		...
Efectiv	12,551			12,727								
Plafonul privind modificarea arieratelor la cheltuielile interne ale guvernului general	-107		0		-25	-50		-50		0		-24
Efectiv	-187		79									
Plafonul privind fondul de retribuire a muncii al guvernului	7,550		1,830		4,064	5,807		7,844		2,028		4,538
Efectiv	7,316		1,767									
Nivelul minim privind cheltuielile sociale prioritare ale guvernului general 4/	9,634		2,369		4,933	7,391		10,457		2,590		5,179
Efectiv	9,717		2,403									
Pentru referință:												
Granturi bugetare în cadrul asistenței macro-financiare din partea CE (milioane EURO)	50		0		20	20		50		0		0
Efectiv	40											
Granturi pentru susținerea bugetului	...		...		...	851	797	1,573	1,488	228	236	236
Efectiv												
Programele oficiale de susținere a bugetului și a proiectelor prin granturi și împrumuturi ale Comisiei Europene și Bancii Mondiale (milioane dolari SUA)	232		20		88	149	126	221		29	30	40
Efectiv	180		13									
Împrumuturi pentru proiecte finanțate din exterior	1,070		299		834	1,243	1,117	1,408	1,331	311	165	350
Efectiv	612		132									
Rata rezervelor obligatorii	8		8		11	11	14	11	14	11	14	14
Efectiv	8		11		11							

Surse: Autoritățile Moldovei și estimările și prognozele personalului FMI

1/ Coloanele 'de program' până în martie 2011 se referă la țintele în vigoare în timpul revizuirii a doua din cadrul programului; coloanele 'program ajustat' se referă la țintele programului ce includ ajustorii definiți în TMU; coloanele 'revizuit' se referă la țintele modificate, dacă au fost, în timpul revizuirii a treia.

2/ Ajustările se aplică la plafonul deficitului total de casă al guvernului general, la plafonul activelor interne nete, la nivelul minim al rezervelor internaționale nete și la plafonul bazei monetare. Ținta indicativă asupra bazei monetare a fost eliminată după luna martie 2011.

3/ Ținta programului se bazează pe ratele de schimb prevăzute de program.

4/ Cheltuielile sociale prioritare ale bugetului guvernului general reprezintă o sumă a cheltuielilor esențiale și recurente, direcționate pentru asistență socială.

Tabelul 3. Moldova: criteriile de performanță structurală

Măsuri	Termene	Situația	Obiective
Consolidarea și administrarea bugetar-fiscală			
Adoptarea în Parlament a legislației care va elimina treptat privilegiile de pensionare timpurie pentru funcționarii publici, judecători și procurori (¶11). 1/	30-Apr-11	Executat	A îmbunătăți durabilitatea financiară a sistemului de asigurări sociale și a permite rate mai ridicate de înlocuire pe viitor (măsură întârziată prevăzută inițial pentru finele anului 2010).
Adoptarea în Parlament a legislației privind redistribuirea sarcinii de achitare a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă între angajați, angajatori și CNAS (¶11). 1/	30-Apr-11	Executat	A elimina abuzurile din sistem și a îmbunătăți sistemul de stimulare a angajatorilor de monitorizare a absențelor angajaților (măsură întârziată prevăzută inițial pentru finele anului 2010).
Serviciul Fiscal de Stat va pregăti planuri operaționale pentru implementarea strategiei de conformare fiscală în 2011 (¶11). 1/	30-Apr-11	Executat	A majora impozitele colectate, a reduce povara administrativă asupra contribuabililor ce se conformează, precum și a îmbunătăți deservirea contribuabililor.
De a reintroduce impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător la o cotă unică de 12 procente (¶12). 2/	31 Dec-11	Criteriu propus	Majorarea bazei fiscale
Stabilitatea financiară			
Aprobarea de către Parlament a modificărilor la legislație care vor facilita procesul de restructurare a datoriilor compromise ale băncilor și procedurile de executare a gajului (¶18). 1/	30-Sep-11		A asana bilanțurile băncilor și a reduce obstacolele structurale pentru creditarea bancară.
Suținerea creșterii economice și diminuarea riscurilor bugetar-fiscale			
Adoptarea amendamentelor cu caracter legislativ și regulatoriu pentru introducerea unei plăți minime de 40 la sută din valoarea facturii lunare de încălzire și fixarea datei de 1 august drept termen legal pentru achitarea tuturor facturilor de încălzire pentru sezonul de termoficare încheiat, precum și majorarea plății pentru agentul termic pentru apartamentele debransate de la sistemul centralizat de încălzire de la 5 la 20 procente din valoarea medie a facturii de încălzire a locatarilor blocului (¶22). 2/	30- Sep-11	Criteriu propus	De a asigura stabilitate financiară a companiilor de termoficare și efectuarea plăților curente pentru gazul natural importat
De a extinde mecanismul de restituire a TVA la procurarea de noi bunuri investiționale (cu excepția clădirilor și autoturismelor) pe întreg teritoriul țării și a elimina plafoanele existente la restituirea TVA (¶12). 2/	31-Dec-11	Criteriu propus	Promovarea noilor investiții și crearea unui regim echitabil de impozitare pentru toate companiile

¹ Numărul paragrafului se referă la paragraful corespunzător din MSPEF din 24 martie, 2011.

² Numărul paragrafului se referă la paragraful corespunzător din MSPEF din [28] iunie, 2011.

MEMORANDUMUL TEHNIC DE ÎNȚELEGERE

1. Acest Memorandum Tehnic de Înțelegere (TMU) are drept scop definirea variabilelor determinate de țintele cantitative (acțiuni prealabile, criteriile de performanță și ținte indicative) stabilite de Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare (MEFP) și descrierea metodelor care trebuie utilizate pentru evaluarea performanței programului în raport cu aceste criterii.

A. Țintele cantitative ale Programului

2. Programul va fi evaluat prin intermediul criteriilor de performanță și țăintelor indicative referitoare la:

- plafoanele privind deficitul de casă total al guvernului general;
- plafon privind activele interne nete (AIN) ale Băncii Naționale a Moldovei (BNM);
- nivelul minim al stocului rezervelor internaționale nete (RIN) ale BNM;
- plafon privind contractarea sau garantarea datoriilor externe ne-concesionale de către guvernul general;
- plafon privind acumularea arieratelor la plăți externe de către guvernul general (continuu);

Țintele indicative referitoare la:

- plafonul privind baza monetară (aplicat până la data de raportare – 31 martie 2011, și ulterior nu va mai fi aplicabil);
- plafonul privind modificarea arieratelor la cheltuieli interne ale guvernului general;
- plafonul privind fondul de salarizare al guvernului general;
- nivelul minim privind cheltuielile sociale prioritare al guvernului general.

B. Parametrii inițiali ai Programului

2. Pentru scopurile monitorizării programului, componentele bilanțului contabil BNM exprimate în dolari SUA (US\$), vor fi evaluate la cursul de schimb stabilit în program. Cursul de schimb stabilit de program pentru leul moldovenesc (MDL) în raport cu dolarul SUA este fixat la 12,3000 lei pentru un dolar SUA. Pentru scopurile programului, sumele denuminate în alte valute, vor fi convertite în dolari SUA prin aplicarea cursurilor de schimb încrucișate de la sfârșitul lunii septembrie 2009, publicate pe WEB-situl FMI <http://www.imf.org>, inclusiv US\$/EUR = 1.4643, JPY/US\$ = 89.7700, CHF/US\$ = 1.0290, US\$/GBP = 1.6113, CNY/US\$ = 6.8290, SDR/US\$ = 0.631164.

C. Definiții Instituționale

4. Definiția bugetului **guvernului general** include bugetele de nivel central și local.

Bugetul guvernului central include bugetul de stat (incluzând fondurile speciale, mijloacele speciale și proiectele finanțate din surse externe), bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală. Bugetele de nivel local includ fondurile speciale, mijloacele speciale și proiectele finanțate din surse externe. Nu se permite crearea fondurilor speciale sau extrabugetare noi pe durata programului. Vor fi excluse din această definiție orice entități de stat care au un statut juridic separat.

D. Definițiile din Program

5. **Rezervele internaționale nete (RIN) ale BNM** în valute convertibile sunt definite ca diferența dintre rezervele brute și obligațiunile ce reprezintă rezervele autorităților străine în valută convertibilă. Pentru scopurile de monitorizare a acestui program, rezervele brute ale BNM includ aurul monetar, disponibilitățile de DST, mijloacele rezervate la FMI și disponibilitățile de valută convertibilă aflate în posesia sau sub controlul BNM, inclusiv disponibilitățile de hârtii de valoare denumite în valute convertibile, care pot fi utilizate liber pentru achitări la efectuarea tranzacțiilor internaționale, - toate fiind calculate reieșind din prevederile programului la rate de schimb bilaterale. Din activele de rezervă se exclud subscrierile de capital la instituțiile financiare străine, activele ne-financiare pe termen lung, mijloacele debursate de Banca Mondială sau alte instituții internaționale, destinate re-creditării și implementării proiectelor, activele în valute neconvertibile și activele de rezervă depuse drept gaj sau altfel grevate, precum și cererile în valută străină rezultate din tranzacțiile cu active derivate (contracte de tip futures, forward, swap sau opțiuni). Pasivele de rezervă în valute convertibile includ, prin definiție, utilizarea creditului FMI de către BNM, și pasivele BNM în valute convertibile față de nerezidenți cu scadența inițială de până la un an și un an. Obligațiunile care apar din utilizarea creditului Fondului de către BNM nu includ obligațiunile ce apar din utilizarea alocației SDR și utilizarea creditului FMI de către guvernul general. Din pasivele de rezervă se exclud pasivele cu scadența inițială mai mare de un an.

6. **Baza monetară** include banii în circulație (din afară băncilor), numerarul în casele băncilor, totalul rezervelor obligatorii și soldurile aflate la conturile corespondente în lei ale băncilor la BNM. Pentru scopurile evaluării respectării obiectivelor-țintă stabilite în program, valoarea bazei monetare va fi calculată ca media aritmetică a valorilor sale pentru ultimele cinci zile lucrătoare, înainte de și inclusiv data de control din program.

7. **Activele externe nete (AEN) ale BNM** includ rezervele brute în valute convertibile (conform definiției din parag.5) plus activele externe în valute neconvertibile, mijloacele debursate de Banca Mondială sau alte instituții internaționale, destinate pentru re-creditare

și implementarea proiectelor, precum și activele externe gajate sau grevate într-un alt mod, inclusiv creanțele în valută străină rezultate din tranzacțiile cu activele derivative și alte active externe nete, minus obligațiunile în valută străină ale BNM față de nerezidenți.

8. **Activele interne nete (AIN) ale BNM** sunt definite ca diferența dintre baza monetară (vezi definiția din pct.6) și activele externe nete ale BNM. Pentru scopurile evaluării respectării obiectivelor-țintă stabilite în program, valoarea AIN va fi calculată ca media aritmetică a valorilor sale pentru ultimele cinci zile lucrătoare, înainte de și inclusiv data de control din program.

9. Pentru scopurile calculării deficitului de casă total al bugetului guvernului general, **creditarea netă de către sistemul bancar** a guvernului general include datoria guvernului general față de sectorul bancar (cu excluderea creanțelor aferente dobânzilor acumulate, plăților fiscale și contribuțiilor sociale ale băncilor comerciale, precum și excluderea creditelor acordate de băncile comerciale din contul creditelor externe), plus overdraft-urile, creditele directe și disponibilitățile de valori mobiliare de stat, minus depozitele guvernului general (cu excluderea dobânzii calculate la depozitele guvernului și cu includerea conturilor proiectelor finanțate din surse externe)². Ministerul Finanțelor va pune la dispoziție datele cu privire la valorile mobiliare de stat deținute și datele vizând proiectele finanțate din surse externe.

10. **Plafoanele asupra deficitului de casă total al bugetului guvernului general** sunt cumulative de la începutul anului calendaristic și vor fi monitorizate **din punct de vedere al finanțării** după următoarele componente: creditul net al sistemului bancar acordat guvernului general, plus volumul net al valorilor mobiliare plasate de guvernul general în afara sistemului bancar național, plus alte credite nete acordate guvernului general de sectorul nebanca al țării, plus mijloacele obținute de guvernul general din contul debursărilor datoriei externe³ pentru susținerea directă a bugetului și pentru implementarea proiectelor specifice, minus rambursările efectuate, precum și veniturile din privatizare obținute în rezultatul vânzării activelor guvernului general, după deducerea costurilor direct asociate cu vânzarea acestor active.

11. **Valorile mobiliare de stat** sub formă de instrument financiar cu cupon se vând la valoarea lor nominală și vor fi tratate în conturile bugetului drept instrumente de finanțare, prin înregistrarea sumelor de facto obținute de la cumpărători. La data răscumpărării, valoarea de vânzare (nominală) va fi înregistrată ca amortizare, iar plata cupoanelor va fi înregistrată ca achitare a dobânzilor la datoria internă.

12. **Plafoanele vizând datoria externă** se aplică la contractarea sau garantarea de către guvernul general, sau orice altă structură din numele guvernului general, a (i) datoriei externe pe termen scurt (cu scadența inițială până la și inclusiv un an) și (ii) contractarea sau garantarea datoriei neconcesionale pe termen mediu și lung cu scadența inițială mai mare de un an.

Datoria denominată în alte valute decât dolarul SUA va fi convertită în dolari SUA la ratele de schimb bilaterale prevăzute de program. Plafoanele datoriei nu vor fi aplicate la (i) creditele clasificate drept obligațiuni internaționale de rezervă ale BNM, (ii) modificările gradului de îndatorare rezultate din creditele

---

¹ La calculul creditului net al sistemului bancar către al bugetul guvernului general, se exclud următoarele conturi: 1731, 1732, 1733, 1735, 1761, 1762, 1763, 1801, 1802, 1805, 1807, 2711, 2717, 2721, 2727, 2732, 2733, 2796, 2801 și 2802.

² Datoria se determină în conformitate cu referința 3, mai jos.

refinanțate și operațiunile de reeșalonare a datoriei existente, (iii) creditele de la instituțiile financiare internaționale (IFI), inclusiv creditele FMI.

13. Pentru scopurile de program, noțiunea de **datorie** are sensul definit în punctul 9 al *Ghidului privind criteriile de performanță aferente datoriei externe* (decizia Consiliului Directorilor FMI nr. 12274, adoptată la 24 august 2000 și modificată la 31 august 2009)⁴. Această definiție se aplică și la angajamentele contractate sau garantate pentru care nu a fost primită valoarea, precum și la datoria privată pentru care s-au acordat garanții oficiale și care, în consecință, constituie o obligațiune a sectorului public. Sunt excluse din această definiție creditele obișnuite de import-export, definite ca obligațiuni care apar în legătură cu acordarea directă, în activitatea comercială obișnuită, a creditului de la un furnizor la un cumpărător, adică când plata pentru bunuri și servicii este efectuată la un moment care diferă de momentul schimbării dreptului de proprietate asupra acestor bunuri și servicii. Aranjamentele de creditare a importului cuprinse de această excludere, sunt auto-amortizabile; ele conțin limite pre-specificate pentru sumele incluse și perioade de efectuare a plăților; ele nu implică emiterea de valori mobiliare.

14. Pentru scopurile programului, **garantarea** unei datorii apare din orice angajament legal explicit al guvernului general sau al BNM, sau a oricărei alte instituții ce acționează din numele guvernului general de a deservi o astfel de datorie în cazul neachitării din partea recipientului (se includ atât plățile în numerar și cele în natură), sau din orice obligațiune legală sau contractuală implicită de finanțare parțială sau integrală a unui deficit de mijloace a părții ce a luat împrumutul.

15. **Concesionalitatea** va fi calculată prin aplicarea unor rate de scont specifice pentru fiecare valută, în baza ratelor de dobândă comerciale de referință (CIRR) ale OECD, și ținându-se cont de toate detaliile acordului de împrumut, inclusiv scadența, perioada de grație, graficul de achitare, comisionul inițial și comisioanele de gestiune. Media CIRR pe zece ani va fi utilizată ca rată de scont pentru evaluarea concesionalității creditelor cu scadența inițială de cel puțin 15 ani, iar media CIRR pe șase luni va fi utilizată pentru evaluarea concesionalității creditelor cu scadența inițială de mai puțin de 15 ani. Atât la media pe zece ani, cât și la cea pe șase luni vor fi plusate următoarele marje: 0,75 procente pentru perioada de rambursare mai mică de 15 ani; 1 procent pentru perioada de 15–19 ani; 1,15 procente pentru perioada de 20–30 ani și 1,25 procente pentru perioada de mai mult de 30 ani. Elementul de grant al împrumutului poate fi calculat utilizând calculatorul concesionalității accesibil pe WEB-situl FMI <http://www.imf.org>.⁵ Pentru scopurile programului, o datorie este concesională dacă include un element de grant de cel puțin 35 procente, calculat în modul următor: elementul de grant a unei datorii este diferența dintre valoarea prezentă (VP) a datoriei și valoarea ei nominală, exprimată ca procentaj din valoarea nominală a datoriei. La calculul VP a datoriei la momentul contractării ei se utilizează reducerea valorii șirului viitor de plăți aferente deservirii acestei datorii. Ratele de scont utilizate pentru acest scop sunt ratele CIRR publicate de OECD.

16. Pentru scopurile programului, **arieratele la plata datoriei externe** vor include toate angajamentele de deservire a datoriei ce au expirat (se au în vedere plățile de rambursare a sumei principale a împrumutului sau de achitare a dobânzii) care apar în legătura cu orice datorie contractată sau asumată de Guvernul central sau de BNM, sau de orice altă instituție care acționează din numele Guvernului central. **Plafonul** privind **arieratele noi la plățile externe** va fi aplicat permanent, pe întreaga durată a Programului. Plafonul nu se va

---

⁴ Datoria este definită ca un angajament curent, nu extraordinar, survenit în baza unei obligațiuni contractuale prin furnizarea unei valori, fie sub formă de active (inclusiv monetare) sau servicii, și care solicită de la cel obligat să efectueze una sau mai multe plăți sub formă de active (inclusiv monetare) sau servicii, la un moment dat în viitor; aceste plăți vor fi deduse din suma principalului și/sau dobânzilor aferente contractului. Vor fi considerate datorii - arieratele, penalitățile și prejudiciile pronunțate de organele judiciare, rezultate în urmă neonorării unor plăți prevăzute de obligațiunile contractuale de stingere a datoriilor. Neachitarea unor plăți aferente unor angajamente care, conform acestei definiții, nu se consideră datorii (de exemplu, achitarea la momentul livrării) nu va duce la majorarea datoriei.

⁵ Actualmente disponibil la adresa <http://www.imf.org/external/np/pdr/conc/calculator/default.aspx>.

aplica față de arieratele la plata datoriei externe care vor rezulta din renegocierea datoriei externe cu creditorii externi, inclusiv cu creditorii Clubului de la Paris; și în mod specific față de arieratele la plățile externe în cazul în care creditorul este de acord cu amânarea plăților pe parcursul negocierilor.

17. Pentru scopurile programului, **arieratele la cheltuieli** ale guvernului general sunt definite ca obligațiuni de plată ce nu pot fi contestate (în cadrul sau în afara organelor judecătorești) și care trebuie să fie achitate, însă plata lor se reține cu mai multe de 30 zile. Acestea pot să apară la orice articol de cheltuieli, inclusiv transferuri, deservirea datoriei, salarii, pensii, achitarea consumului de energie sau plata pentru bunuri și servicii. Arieratele acumulate reciproc între bugetul de stat, bugetele guvernelor locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală - nu se includ în plafonul privind arieratele aferente cheltuielilor bugetului guvernului general.

18. **Cheltuielile de personal ale guvernului general** se definesc ca suma cheltuielilor bugetare pentru salarii și recompense ale angajaților din sectorul public. Acest fond va include cheltuielile curente raportate la categoria „Salarii” în bugetul guvernului general, potrivit clasificării de program a bugetului anual, cu excepția salariilor angajaților CNAS și CNAM⁶.

19. **Cheltuieli sociale prioritare ale bugetului guvernului general** se definesc ca suma cheltuielilor periodice pentru asistența socială, ajutoarele de șomaj și plata pensiilor, precum și 95 procente de la cheltuielile pentru ocrotirea sănătății.

E. AJUSTORI

20. Ajustorii stabiliți în acest TMU se vor aplica pentru a evalua respectarea țintelor cantitative din program începând cu sfârșitul lunii martie 2010.

21. **Plafonul deficitului total de casă** al bugetului guvernului general va fi majorat cu suma mijloacelor în numerar utilizate pentru recapitalizarea BNM, sau va fi majorat cu valoarea nominală a valorilor mobiliare de stat emise pentru același scop.

22. **Plafonul deficitului total de casă** al bugetului guvernului general va fi ajustat în sus – adică deficitul bugetar planificat va fi majorat – cu valoarea netă a valorilor mobiliare de stat emise Băncii de Economii în contextul lichidării Investprivatbank și înregistrate drept cheltuieli bugetare curente.

23. **Plafonul deficitului total de casă** al bugetului guvernului general va fi ajustat în sus (în jos) – adică deficitul bugetar planificat va fi majorat (reduc) – cu diferența totală (în plus sau minus) dintre granturile bugetare efectiv debursate din asistența macro-financiară acordată de Comisia Europeană (CE) și cele programate.

24. Mai mult ca atât, de la finele lunii septembrie 2011, **plafonul deficitului total de casă** al bugetului guvernului general va fi ajustat în sus (în jos) – adică deficitul bugetar planificat va fi majorat (reduc) – cu diferența (în plus sau minus) dintre volumul total al granturilor pentru susținerea bugetului efectiv debursate și cele programate, excluzând asistența macro-financiară acordată de Comisia Europeană. Ajustarea în sus se plafonează la 250 milioane lei.

25. **Plafonul deficitului total de casă** va fi ajustat în jos (în sus)- adică, deficitul bugetar planificat va fi redus (majorat) – reieșind din debursarea mai mică (mare) a mijloacelor programate din debursările pentru

---

⁶ La calculul cheltuielilor totale de personal ale guvernului general, vor fi utilizate următoarele conturi ale guvernului central, local, și fondurilor speciale, din sistemul Trezorerial al Ministerului Finanțelor: 111, 112 și 116.

proiectele finanțate din exterior, după cum este specificat în Tabelul 2 la MEFP. Din cauza decalajului în monitorizare, ajustarea în jos este plafonată la o pătrime din suma programată a împrumuturilor pentru proiectele finanțate din exterior. Ajustarea spre majorare se va limita la suma echivalentă cu 25 milioane de dolari S.U.A., calculată la rata de schimb prevăzută în program.

26. Plafonul **bazei monetare** va fi ajustat în jos (sus) și plafonul activelor interne nete ale BNM va fi ajustat în jos (sus) în mod simetric la orice reducere (majorare) în coeficientul rezervelor obligatorii la depozitele băncilor comerciale denominate în lei. Suma ajustării va fi calculată prin înmulțirea modificării în coeficientul rezervelor obligatorii la suma depozitelor și obligațiunilor băncilor comerciale în lei supuse cerințelor privind rezervele obligatorii.

27. Nivelul minim al RIN ale BNM va fi redus și plafonul AIN ale BNM va fi majorat în mod simetric reieșind din insuficiența granturilor și împrumuturilor oficiale externe de la CE și Banca Mondială, plafonat până la suma echivalentă a 50 milioane de dolari americani. În scopurile acestei definiții, pentru calcularea sumelor granturilor și împrumuturilor, se vor aplica cursurile de schimb din program.

F. Cerințele de Raportare

28. Datele macroeconomice necesare pentru evaluarea respectării criteriilor de performanță, țintelor indicative și indicatorilor de bază, vor fi oferite personalului Fondului, inclusiv, dar nu numai, datele specificate în tabelul 1. Autoritățile vor prezenta cu promptitudine colaboratorilor Fondului orice revizuire în date.

Tabelul 1. Moldova: Datele raportate personalului FMI

<i>Parametrii</i>	<i>Periodicitatea</i>
Parametrii bugetari (date prezentate de Ministerul Finanțelor)	
Operațiunile bugetului guvernului general: veniturile, cheltuielile și finanțarea (clasificarea funcțională și economică).	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Fondul de retribuire a muncii al guvernului general	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Numărul de unități ale sectorului bugetar, pe fiecare minister	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Numărul de angajați din sectorul bugetar, pe fiecare minister și fondul lor de retribuire a muncii respectiv	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Cheltuielile pentru asistență socială, după cum a fost stipulat în cadrul activității 457 a plăților sociale achitate de la bugetul asigurărilor sociale de stat	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Cheltuielile pentru pensii și prestații de șomaj, și cheltuielile pentru ocrotirea sănătății, raportate respectiv de CNAS și CNAM	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria internă	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Arieratele interne	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Veniturile din privatizare vărsate la buget (în lei și în valută străină, cu excluderea costurilor de tranzacționare)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Parametrii monetari (date prezentate de BNM)	
Sinteza monetară a BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Sinteza monetară a sistemului bancar	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni
Cerințele nete față de guvernul general (ale BNM și băncilor comerciale)	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni
Indicatorii financiari ai băncilor comerciale (Departamentul supraveghere bancară al BNM)	Lunar, nu mai târziu de patru săptămâni de la finele fiecărei luni
Fluxurile valutare de numerar	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Operațiunile valutare (datele BNM)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Datele pieței valutare (volumul vânzărilor, intervențiile BNM, ratele de schimb)	Zilnic, nu mai târziu de 12 ore de la finele zilei
Operațiunile de sterilizare efectuate de BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Tranzacțiile de pe piața interbancară (volumul, ratele medii)	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Balanța de plăți (date prezentate de BNM)	
Datele contului curent și ale contului de capital	Un trimestru după finele trimestrului precedent
Transferurile persoanelor fizice de peste hotare prin intermediul sistemului bancar	Lunar, nu mai târziu de șase săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria externă (date prezentate de Ministerul Finanțelor și BNM)	
Informații vizând noile împrumuturi externe contractate sau garantate de guvern	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Deservirea datoriei: suma datorată fiecărui creditor în parte, și sumele real achitate	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Debursarea granturilor și creditelor, pe fiecare creditor	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Alte date (prezentate de Biroul Național de Statistică)	
Indicele prețurilor de consum (general)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni.
Conturile naționale, după sectoarele de producere, în termeni nominali și reali	Trimestrial, nu mai târziu de trei luni de la finele fiecărui trimestru
Datele vizând exportul și importul, cu indicația valorii, volumului și unităților de referință, pe principalele categorii de mărfuri și țări	Lunar, nu mai târziu de două luni de la finele fiecărei luni